

CUỘC QUYẾT ĐẤU CỦA ZODOMIRSKI

Tác giả: Alexandre Dumas

Trần Thị Bông Giấy (chuyển ngữ từ bản tiếng Pháp).

Một trong những khuôn mặt kỳ diệu nhất của lịch sử văn chương thế giới là Alexandre Dumas. Cha đẻ của Ba Chàng Ngự Lâm Pháo Thủ và Bá Tước Monte Cristo sinh năm 1803 tại Villers-Cotterets, nước Pháp. Sau một nền học vấn không đầy đủ, ông đến Paris, kiếm sống bằng nghề thư ký. Ban đêm, ông thường đọc sách để trau dồi kiến thức riêng. Chỉ trong vòng ba năm, ông đã cho ra đời một tập truyện ngắn và vài kịch bản. Các kịch bản này đã làm quyến rũ Paris bằng hai sự đổi mới đáng kể: 1/ Cách sử dụng tự do các nhân vật lịch sử. 2/ Sự đưa lên sân khấu những cảnh trí dữ dội, trong đó đạo đức luôn luôn bị chao đảo trước những cú tấn công choáng người hết sức khốc nghiệt của định mệnh.

Sự thành công lên tới tột đỉnh, tiểu thuyết của ông tràn ngập Âu Châu. Những nhân vật với chiếc áo choàng cuốn xoáy và các thanh gươm sáng loáng đã là khởi đầu cho nền kỹ nghệ phim ảnh cao bồi trên thế giới. Với một nghị lực phi thường, Dumas viết cho hàng loạt tạp chí (đôi khi ba hay bốn tờ một lúc), sáng tác nhiều kịch bản, tiểu thuyết và truyện ngắn. Lợi tức vút lên tới một tổng số phi thường và được tiêu pha trong các du thuyền, lâu đài và cuộc sống xa hoa sang trọng. Tuy nhiên về cuối đời, tất cả mọi thứ này đều tiêu tan cả và vào năm 1870, ở tuổi 68, ông chết trong cảnh trầm trọng nợ nần.

Qua mặt cả các đứa con d'Artagnan và Monte Cristo, chính người cha đẻ Alexandre Dumas vượt trội hơn hết trong lãnh vực mạo hiểm. Như Robert Louis Stevenson nói: "Hiển nhiên, quả đấm rắn chắc của ông bầu Dumas đã đẩy rất xa những nhân vật được ông nhồi bằng cám. Nhưng các cuộc phiêu lưu của họ vẫn khiến chúng ta phải tham

dự với nỗi thích thú không ngơi", thì trong câu chuyện dưới đây, nhân vật Zodomirski cũng không ra ngoài lời ca ngợi đó.

*

**

Vào lúc câu chuyện này xảy ra, trung đoàn chúng tôi đang đồn trú tại Valins, một làng nhỏ bản thủ nơi biên phòng nước Áo. Hôm đó là vào ngày 4 tháng 5 năm 182... Tôi với vài sĩ quan khác được Andrew Michaelovitch, vị sĩ quan phụ tá trung đoàn mời tới dùng bữa để mừng sinh nhật ông. Khi ấy, chúng tôi đang thảo luận những vấn đề khác nhau của đơn vị, bỗng nghe thiếu úy Stamm hỏi Michaelovitch:

"Anh có thể cho chúng tôi biết đại tá đã nói gì với anh sáng hôm nay mà có vẻ hăm hở vậy?"

Michaelovitch trả lời:

"Một tân sĩ quan sẽ được bổ nhiệm vào chức vụ đại úy."

"Tên anh ta là gì?", hai ba giọng cùng hỏi một lúc.

"Trung úy Zodomirski, người đã hứa hôn với nàng con gái xinh đẹp Marina Ravenski."

"Khi nào anh ta đến đây?", thiếu tá Belayef hỏi.

"Anh ấy đến rồi. Tôi đã được giới thiệu tại nhà Đại tá. Anh ấy tỏ ra rất lo ngại trong việc làm quen với các anh, nhưng tôi cũng đã mời anh ấy đến dùng cơm tối với chúng ta."

Quay sang tôi, Michaelovitch tiếp:

"Đại úy ạ, tôi nhớ ra anh cũng biết anh ta. Có phải hai người từng ở chung trung đoàn tại St. Pétersbourg không?"

"Đúng thế", tôi đáp. "Chúng tôi học chung với nhau. Anh ta là một chàng tuổi trẻ can đảm, đẹp trai, được bạn hữu yêu mến trọng đãi, nhưng có một khí chất kiêu hãnh và khó chịu."

Thiếu úy Stamm nói:

"Cô Ravenski cho tôi hay rằng anh ta là một tay súng tài tình. Để thử xem, ở đây anh ta có phải là một tay súng giỏi không? Đấu súng là việc rất quen thuộc với chúng ta. Vâng, ông sẽ được tiếp đón, ông Zodomirski ạ! Tuy nhiên, với cái khí chất nóng nảy,

ông sẽ phải cẩn thận trước mặt tôi, hoặc là tôi sẽ tự đảm nhiệm việc làm cho nguội cái khí chất ấy."

Vừa tuyên bố những lời này, Stamm vừa phát ra một cái cười rõ ràng nhạo báng. Cornet Naletoff hỏi:

"Làm sao mà anh ta lại từ bỏ Đội Vệ Binh? Có phải anh ta bị phá sản không?"

Stamm trả lời:

"Tôi được kể là anh ta vừa thừa hưởng của một người cô già 20.000 rúp. Nhưng vô phúc thay! Anh ta đang bị lao."

Vị sĩ quan phụ tá đứng dậy:

"Nào các bạn, hãy dời qua phòng khách chơi bài đi. Trong khi đó, Koloff sẽ lo bữa ăn cho chúng mình."

Chúng tôi đánh vài ván, và Stamm, người không được giàu có gì, lại đang thua 60 rúp. Bỗng tiếng Koloff la to:

"Đại úy Zodomirski đến!"

Michaelovitch nhảy ra khỏi ghế:

"A! Sau cùng bạn cũng tới! Xin đón chào!"

Rồi, xoay lại phía chúng tôi, Michaelovitch giới thiệu:

"Đại úy Zodomirski ạ, đây là những người bạn mới của anh.

Tất cả đều là các chiến sĩ tốt bụng và can đảm!"

Zodomirski lên tiếng:

"Thưa các bạn, tôi rất hân hạnh được đổi về trung đoàn này. Đó là ước ao lớn nhất của tôi trước nay. Và nếu như tôi được đón chào, như các bạn đã nói một cách lịch sự, tôi sẽ phải là kẻ may mắn nhất đời."

"A đại úy!" Zodomirski tiếp, quay về phía tôi, giơ cả hai tay "Chúng ta lại gặp nhau ở đây. Hẳn anh không quên người bạn cũ này chứ?"

Trong khi Zodomirski tươi cười thốt ra những lời này thì Stamm, người mà Zodomirski đang đứng xây lưng lại, phóng vào Zodomirski với một cái nhìn đầy ghét hận. Stamm không được lòng ai trong trung đoàn; bản chất lạnh lùng đã khiến hẳn không tạo

được tình bạn với bất cứ kẻ nào trong chúng tôi. Tôi không thể hiểu sự thù ghét lộ liễu phô bày nơi hắn đối với Zodomirski, người mà tôi tin chắc rằng hắn chưa từng bao giờ gặp trước đó.

Có ai đưa mời Zodomirski một miếng xì gà. Chàng nhận lấy, mỗi lửa từ một sĩ quan đứng gần và bắt đầu trò chuyện vui vẻ với những người bạn mới. Thiếu tá Belayef hỏi chàng:

"Anh lưu lại đây có lâu không?"

"Vâng, thưa thiếu tá", Zodomirski đáp. "Tôi ao ước được ở lại với trung đoàn lâu chừng nào, tốt chừng ấy."

Trong khi nói những lời này, chàng cúi chào một vòng tất cả chúng tôi. Và tiếp:

"Tôi vừa tậu được một căn gác nhà người bạn cũ Ravenski tôi quen ở St. Pétersbourg. Tôi có vài con ngựa và một cái bia bắn súng. Tại đây, tôi sẽ được yên tĩnh như một ẩn sĩ và hạnh phúc như một ông vua. Đó là cuộc sống thích hợp với tôi!"

"Ha! Và ông sẽ thực tập việc bắn súng!" Stamm bật nói bằng giọng rất lạ, kèm theo tiếng cười mỉa mai đến nỗi Zodomirski phải ngạc nhiên quay nhìn hắn.

"Vâng, đó là thói quen của tôi, mỗi buổi sáng tôi phải bắn ra 12 phát đạn", Zodomirski trả lời.

"Phải chăng ông rất yêu thích việc ấy?", giọng Stamm lạnh băng. Hắn thêm:

"Tôi không thấy có gì là hữu ích trong việc thực tập súng, trừ phi để đi săn thú."

Khuôn mặt xanh lợt của Zodomirski chợt bất ngờ bừng lên tia đỏ. Chàng quay hẳn người về phía Stamm, đáp bằng một giọng trầm nhưng cương quyết:

"Thưa ông, tôi nghĩ ông đã lầm trong việc cho rằng mất thì giờ với việc thực tập súng bằng một viên đạn. Trong cuộc sống lính tráng của chúng ta, một lời nói khinh suất thường được dẫn tới một cuộc thanh toán giữa bạn hữu. Trường hợp đó, phải là một tay súng

giỏi, người ta mới có thể tạo được sự kính trọng cho những kẻ ưa thích đưa ra những câu hỏi vô ích."

Stamm kêu lên:

"Ồ! Đó không phải là lý do, đại úy ạ. Trong các cuộc đấu súng cũng như mọi việc khác, phải có chút ít may rủi. Tôi vẫn duy trì ý nghĩ thứ nhất của tôi, và thêm rằng một người đáng kính phải là người không nên quá cần trọng."

"Lý do?", Zodomirski hỏi.

"Tôi sẽ giải thích cho ông hiểu. Đại úy có đánh bài không?", Stamm đáp.

"Sao ông hỏi vậy?"

"Tôi sẽ cố giải thích rõ hơn để chúng ta cùng hiểu. Tất cả mọi người đều biết rằng có những tay chơi bài rất giỏi; trong khi xáo bài, với xảo thuật riêng, kẻ ấy có thể tự biến mình thành tinh thông để thắng mọi ván bài. Riêng tôi thì nhận thấy chẳng có gì khác biệt giữa một kẻ cướp tiền người khác với một kẻ cướp chính mạng sống của hắn."

Rồi như để khuất lấp đi sự xác lác trong lời bình phẩm của hắn, Stamm thêm:

"Tôi không nói điều này với ông, đại úy ạ, tôi chỉ nói các trường hợp chung chung."

Zodomirski kêu lên:

"Thưa ông, thế là quá đủ! Tôi sẽ xin đại úy Alexis Stephanovitch dàn xếp với ông việc này."

Và chàng quay sang tôi:

"Bạn sẽ không từ chối lời yêu cầu của tôi chứ?"

Stamm tức thì trả lời:

"Đúng như thế, thưa đại úy. Ông đã nói với chúng tôi rằng ông thực tập bắn súng mỗi ngày, trong khi tôi chỉ thực tập vào trước ngày tôi phải quyết đấu. Chúng ta hãy cùng nhau cân bằng sự may rủi. Tôi sẽ bố trí chi tiết với đại úy Stephanovitch."

Xong, hắn đứng lên, quay mặt về vị chủ nhân:

"Tạm biệt Michaelovitch, tôi sẽ đến ăn ở nhà đại tá."

Và hắn rời khỏi phòng.

Một sự im lặng nặng nề rơi xuống trong khi cuộc đấu khẩu xảy ra; nhưng ngay sau khi Stamm vừa khuất bóng, đại úy Pravdine, một viên sĩ quan lớn tuổi, nói với tất cả:

"Chúng ta không thể để cho họ đấu súng với nhau."

Zodomirski thân mật nắm lấy cánh tay ông:

"Đại úy, tôi là một người mới, không ai trong số các anh biết rõ tôi. Nhưng sự việc đã thế, để bảo tồn danh dự, tôi không thể thông qua cuộc cãi nhau này mà không thách đấu với vị sĩ quan kia. Tôi không biết đã làm gì phiền lòng ông ta, nhưng rõ ràng ông ta có điều gì đó giận dữ với tôi."

Cornet Naletoff bày tỏ:

"Sự thật là Stamm ganh tị với anh, Zodomirski ạ. Ai cũng biết rằng hắn yêu cô Ravenski."

"Quả nhiên, điều ấy giải thích tất cả", Zodomirski gật đầu. "Thưa các bạn, tận đáy lòng, tôi xin cảm ơn sự tử tế các bạn đã dành cho tôi trong việc này."

Michaelovitch la lớn:

"Bây giờ hãy dùng bữa đã. Xin ngồi chỗ nào tùy ý. Koloff ơi, mang súp ra đây!"

Tất cả mọi người đều nhộn nhịp. Stamm dường như bị quên lãng ngay; chỉ mỗi Zodomirski vẫn còn vấn vương chút buồn trên mặt. Trông chàng có vẻ say say, cơ hồ cảm động với sự ân cần đặc biệt này, và ngỏ lời cảm ơn các vị sĩ quan với giọng điệu buồn bã.

Sau bữa ăn, chàng nói với tôi:

"Stephanovitch ạ, bởi lẽ ông Stamm biết bạn được tôi giao phó mọi chuyện, và ông ấy cũng đã thừa nhận như thế, vậy xin bạn hãy đến gặp và sắp xếp mọi thứ với ông ấy; chấp nhận tất cả điều kiện ông ấy đưa ra; rồi trở lại gặp đại úy Pravdine và tôi tại phòng tôi. Ai đến trước sẽ chờ kẻ đến sau. Bây giờ, tôi phải đi tới nhà cô Ravenski."

Vài giọng cất lên:

"Nhưng anh phải cho chúng tôi biết giờ quyết đấu chứ?"

"Hẳn nhiên, thưa các bạn. Hãy đến và nói lời vĩnh biệt với một trong hai chúng tôi."

Mọi người giải tán. Mỗi vị sĩ quan đều bắt tay Zodomirski như thể với một người bạn từ lâu quen biết.

Stamm đang đợi khi tôi tới nhà hắn. Điều kiện hắn đưa ra như sau: *Hai cây gươm sẽ được cắm ở hai phía riêng rẽ, cách nhau chỉ một bước bằng 12cm. Mỗi đấu thủ đứng đằng sau một cây gươm, khoảng cách được tính bằng một sải tay duỗi thẳng. Tiếng súng cả hai cùng nổ khi nghe hô chữ "ba". Một viên đạn sẽ được lắp vào nòng một cây súng duy nhất. Cây còn lại chỉ có một đầu đạn.*

Tôi cố gắng tìm một phương thức khác cho cuộc đấu, nhưng vô hiệu. Stamm nói:

"Ông Zodomirski không phải nạn nhân mà là đối phương của tôi. Ông ta hoặc phải đấu như tôi đề nghị, hoặc tôi sẽ bỏ cuộc; trong trường hợp đó, tôi sẽ tự chứng minh được rằng ông Zodomirski chỉ tỏ ra can đảm khi ông ấy biết chắc là mình được an toàn."

Bởi vì Zodomirski đã dặn tôi là *"hãy chấp nhận tất cả điều kiện ông Stamm đưa ra"*, vì thế tôi bằng lòng chuyển giao lời của Stamm cho Zodomirski.

Khi tôi đến nhà Zodomirski thì chàng chưa về. Tôi tò mò nhìn quanh. Cảnh sắc được trang hoàng trong cách thức giàu sang nhưng đơn giản và rất thẩm mỹ. Tôi kéo cái ghế gần hành lang, nhìn ra bãi đất trống. Một cơn giông đang kéo đến; vài giọt mưa rơi xuống, tiếng sấm rền vang.

Vào lúc ấy, cánh cửa mở ra. Zodomirski và Pravdine cùng bước vào. Tôi chào họ.

"Chúng tôi về trễ nhưng đó là điều chẳng đáng dừng, đại úy ạ", Zodomirski nói. "Ông Stamm bảo sao?"

Tôi kể chàng nghe những điều kiện của Stamm. Lúc tôi dứt lời, một nụ cười buồn nở ra trên môi chàng. Chàng đưa tay lên ngang trán, đôi mắt lấp lánh với vẻ bồn chồn, miệng thì thầm:

"Tôi đã đoán trước điều này. Có phải anh cũng chấp nhận?"

"Chẳng phải là anh đã cho tôi cái quyền ấy?"

"Đương nhiên!", chàng đáp.

Zodomirski ném mình vào chiếc ghế cạnh cái bàn, đối diện cửa ra vào. Pravdine ngồi gần cửa sổ, và tôi gần lò sưởi. Một linh cảm đè nặng đầu óc chúng tôi. Sự im lặng chết chóc bao trùm mọi thứ.

Bỗng丁ưng cánh cửa mở ra. Một phụ nữ quần mình trong chiếc áo choàng ướt sũng nước mưa, cái mũ trùm che kín mặt, xuất hiện trước mặt chúng tôi. Nàng giở nón và chúng tôi nhận ra cô Ravenski.

Pravdine và tôi đứng bất động trong sự ngạc nhiên cao độ. Zodomirski nhảy xổ về phía nàng:

"Chúa ơi! Gì vậy? Sao em lại đến đây?"

"Sao em lại đến đây hở George?" nàng la lớn. "Do chính bởi vì anh đã nói ban nãy tại nhà em: *'Đêm nay có lẽ là đêm cuối cùng của đời anh'*. Tại sao em đến đây? Em đến để thốt lời vĩnh biệt anh. Chúng mình vừa thấy nhau hai giờ trước đây mà không một lời nào nói đến ngày mai. Như thế có đúng không, George?"

"Nhưng đâu phải chỉ mình anh ở đây", Zodomirski đáp. "Em nghĩ xem, tiếng tăm em..."

"Chẳng phải anh là tất cả của em sao, George? Và ngay giây phút như lúc này, còn gì đáng lưu tâm mà giữ gìn hơn nữa?"

Nàng vòng tay quanh cổ chàng, dúi đầu vào ngực chàng. Pravdine và tôi dợm mình bước ra khỏi phòng. Đột nhiên, nàng ngừng đầu la lớn:

"Xin các ông ở lại. Từ khi các ông nhìn thấy tôi ở đây thì tôi chẳng còn gì để phải giấu các ông. Có lẽ các ông sẽ giúp được tôi theo những gì tôi sắp nói ra."

Bất thần lao mình vào Zodomirski, nàng bật khóc:

"Em van anh, em buộc anh không được đấu súng với ông Stamm. Anh không được kết thúc cuộc đời hai chúng ta bởi một hành động vô nghĩa như thế! Đời anh là của em; không còn của riêng anh nữa. George, anh có nghe em nói không? Anh không thể làm điều ấy!"

"Marina! Marina! Nhân danh Chúa, xin em đừng dằn vò anh thêm nữa. Làm sao anh có thể từ chối cuộc quyết đấu? Làm vậy tức là anh đã tự đánh mất danh dự mình. Mất! Em có muốn anh hành xử quá hèn nhát như thế không? Sự nhục nhã sẽ giết anh nhanh hơn viên đạn của Stamm."

Nàng quay về phía Pravdine:

"Thưa đại úy, tôi nghe rằng trong trung đoàn, ông rất được kính trọng; ông có thể phán xét về việc danh dự này. Xin thương xót tôi mà nói cho anh ấy biết anh ấy có thể từ chối cuộc đấu súng. Xin hãy làm cho anh ấy hiểu đó không phải một cuộc quyết đấu mà chỉ là một vụ ám sát. Xin nói đi, nói đi, đại úy! Nếu như anh ấy không muốn nghe tôi, ít ra cũng sẽ nghe ông."

Pravdine trông xúc động rõ rệt. Đôi môi anh run lên và đôi mắt rướm lệ. Anh nhồm người đến trước mặt Marina, cúi hôn một cách kính cẩn lên bàn tay nàng, run giọng nói:

"Để gánh hết cho cô bất cứ nỗi đau đớn nào, thưa cô, tôi sẽ không ngần ngại mà hy sinh cuộc đời tôi; nhưng để khuyên răn anh Zodomirski từ chối cuộc đấu súng này, chà đạp lên bộ quân phục của mình, là điều khó thể được. Mỗi đối thủ, vị hôn phu của cô cũng như Stamm, có quyền đưa ra những điều kiện riêng. Nhưng dù điều kiện nào chẳng nữa, trong hoàn cảnh đại úy, cuộc đấu súng vẫn tuyệt đối cần thiết. Anh ấy cũng được biết là một người đấu

súng tài tình; từ chối điều kiện của Stamm tức là ngụ ý rằng anh ấy chỉ được xem như khéo tay chứ chẳng phải tài tình thật sự."

Zodomirski la lên:

"Đủ rồi! Marina! Đủ rồi! Tội nghiệp em! Em không biết những gì em đang đòi hỏi. Có phải em muốn anh cúi mình thật thấp để rồi chính em phải bị nhục nhã bởi anh? Anh xin hỏi, em có thể nào yêu được một gã đàn ông mất danh dự không?"

Mới đó, Marina đã ngồi phịch xuống trên một cái ghế; nhưng bấy giờ, nàng đứng bật lên, khuôn mặt tái xanh như một xác chết và bắt đầu khoác áo choàng vào người:

"Anh nói đúng, George ạ. Không phải em không còn yêu anh nữa, mà chính là anh sẽ căm hận em. Chúng ta đành cam chịu số mệnh. Hãy đưa tay cho em; có thể anh và em sẽ không bao giờ còn gặp nhau nữa. Ngày mai! Ngày mai! Anh yêu!"

Nàng dúi đầu vào ngực chàng, đôi mắt khô ráo, không thốn thức, nhưng trên khuôn mặt tỏ lộ một sự tuyệt vọng cùng cực.

Nàng muốn trở về một mình, nhưng Zodomirski vẫn khăng khăng đưa nàng về nhà.

Tiếng chuông đồng hồ nửa đêm gõ lên khi chàng trở lại.

Vừa bước vào nhà, chàng đã nói ngay:

"Các anh hãy đi nghỉ đi. Còn tôi phải viết vài lá thư trước khi ngủ. Năm giờ sáng, chúng ta phải có mặt ở điểm hẹn."

Tôi cảm thấy rất mệt nên chẳng đợi nhắc đến hai lần. Pravdine ngủ trong phòng khách, tôi trong phòng Zodomirski, và chủ nhân căn nhà thì trong phòng đọc sách.

*

* *

Khí lạnh buổi sáng đánh thức tôi dậy. Tôi nhìn lên cửa sổ thấy bình minh bắt đầu lộ dạng; nghe tiếng Pravdine cũng đang động dậy. Tôi bước vào phòng khách. Zodomirski có mặt ngay sau đó. Khuôn mặt chàng tái xanh nhưng trầm tĩnh.

"Ngựa các anh đã sẵn sàng rồi chứ?", chàng hỏi.

Tôi gật đầu.

"Vậy chúng ta khởi hành!"

Chúng tôi leo lên xe và phóng ngựa đi.

"À", Pravdine la lên, "xe của Michaelovich kìa!Ồ, cũng có cả Naletoff nữa. Tốt! Những người khác rồi cũng sẽ đến thôi. Thật may khi chúng ta bắt đầu quá sớm!"

Chiếc xe chúng tôi đi ngang qua nhà gia đình Ravenski. Tôi không thể không ngược nhìn lên; nàng con gái đáng thương đang đứng nơi cửa sổ, bất động như một pho tượng. Tôi biết rằng nàng cũng chẳng gật đầu chào chúng tôi nữa.

"Nhanh lên! Nhanh lên!" Zodomirski hét to với người đánh xe. Điều đó cho biết chàng cũng đã nhìn thấy Marina.

Chẳng mấy chốc chúng tôi bỏ xa những xe khác và đến điểm hẹn trước -một vùng đất bằng phẳng trên có dựng hai trụ lớn hình chóp nón được truyền tụng trong quận này bởi cái tên "Nấm Mồ Cửa Hai Anh Em". Tia sáng mặt trời đầu tiên chiếu rọi suốt qua những cành cây, xua tan lớp sương mù đêm trước.

Michaelovitch đến ngay sau chúng tôi. Chỉ trong vài phút, chúng tôi đã họp thành một nhóm gần 20 người. Sau đó là tiếng ào ào của những bước chân khác đang đạp trên sỏi. Họ là người của phía đối phương. Stamm đi đầu, cầm trên tay một hộp súng. Anh ta cúi chào Zodomirski và đám sĩ quan chung quanh.

"Thưa các ông, ai sẽ là người ban lệnh bắn?", Stamm hỏi.

Hai đối thủ và các viên phụ tá cuộc đấu đồng loạt quay về phía những sĩ quan đang bối rối nhìn họ. Không ai trả lời cả. Chẳng ai muốn nói lên chữ "ba" kinh khủng kia, như một dấu hiệu gây ra cái chết cho một đồng hữu.

Zodomirski nói với Belayef:

"Thưa thiếu tá, có thể nào ông nhận cho tôi việc này?"

Thiếu tá Belayef đành không thể từ chối mà gật đầu.

"Xin các ông hãy định chỗ đứng cho chúng tôi", Zodomirski vừa nói vừa đưa cho tôi cây gươm của chàng và cởi áo ngoài ra, "rồi xin nạp đạn vào súng."

"Vô ích", Stamm lắc đầu, "tôi có mang theo hai cây súng lục; một trong hai đã được lắp, cây kia chỉ có một đầu đạn."

Pravdine hỏi:

"Anh có biết thế là thế nào không?"

Stamm trả lời:

"Sao chứ? Ông Zodomirski có quyền chọn kia mà..."

"Tốt!", Zodomirski gật.

Thiếu tá Belayef phóng mạnh cây gươm của mình xuống trên vùng đất giữa hai cột hình chóp. Rồi ông cầm một cây gươm khác và phóng cắm nó trước cái kia. Ngăn cách giữa hai thanh gươm chỉ là độ dài bằng một bước duy nhất. Mỗi đấu thủ phải đứng đằng sau một cây gươm, tính lùi trở lại một khoảng bằng một sải tay giang thẳng. Trên vị thế như vậy, trái tim của mỗi đấu thủ cách hòng súng đối phương chỉ có 12cm.

Trong khi Belayef thi hành những sửa soạn này thì Stamm mở khóa cây gươm và tự lột áo khoác ngoài. Những phụ tá của hắn mở hộp súng ra. Zodomirski tiến lên, giơ tay cầm ngay lấy cây súng gần nhất với không chút do dự. Rồi chàng đứng vào vị trí đằng sau một thanh gươm.

Stamm nhìn chàng chăm chú; không cơ thịt nào trên mặt Zodomirski cử động. Nơi chàng không biểu lộ chút nhỏ nào của điều "muốn làm ra vẻ hiên ngang", mà thật là sự trầm tĩnh phát sinh từ lòng can đảm.

"Hắn quả đã không sợ hãi", Stamm tự thì thầm.

Và cầm lên cây súng còn lại trong hộp, hắn đứng vào vị trí đằng sau cây gươm kia, trước mặt Zodomirski.

Khuôn mặt hai đấu thủ đều tái xanh, nhưng, trong khi đôi mắt Zodomirski rực lên sự cương quyết thì của Stamm không thoải mái và dường như đang mưu tính điều gì. Trái tim tôi đập nặng nề.

Belayef tiến lên phía trước. Tất cả mọi người đều chú mục vào ông. Ông hỏi:

"Các anh sẵn sàng rồi chứ?"

"Chúng tôi đang đợi, thưa Thiếu tá", cả Zodomirski và Stamm cùng trả lời.

Mỗi người nhấc súng lên nhắm thẳng vào ngực người kia. Một sự im lặng chết chóc lan tràn. Chỉ nghe mỗi tiếng chim ca trong bụi cây gần đó. Ngay giữa sự yên tĩnh này, giọng thiếu tá vang to làm mọi người tự nhiên đâm ớn lạnh:

"Một!"

"Hai!"

"Ba!"

Rồi chúng tôi nghe âm thanh của tiếng búa rơi xuống trên cái chỏm của cây súng Zodomirski. Có tia sáng phóng ra nhưng không nghe tiếng nổ theo sau đó.

Phía Stamm không nghe tiếng bắn, nhưng thấy hấn vẫn tiếp tục giữ họng súng chĩa thẳng ngực đối phương.

"Bắn đi!", Zodomirski nói bằng giọng hoàn toàn trầm tĩnh.

Stamm cười khẩy:

"Ông không việc gì phải ra lệnh cho tôi. Chỉ có tôi mới quyết định bắn hoặc không, và điều ấy tùy thuộc trên cái cách trả lời của ông về những gì tôi sắp sửa nói đây."

"Vậy thì nói đi! Nhân danh Chúa, xin nói đi!"

"Đừng sợ, tôi sẽ không hành hạ sự kiên nhẫn của ông đâu!"

Chúng tôi tất cả đều lắng tai.

"Tôi không đến đây để giết ông, thưa ông Zodomirski." Stamm tiếp tục. "Tôi đến với sự vô tư của một người mà cuộc sống của hấn chẳng có vật chất nào để giữ trong tay, cũng chẳng lời hứa nào phải ràng buộc trên hấn. Còn ông, thưa ông, ông giàu có, được yêu, tương lai đầy hứa hẹn đang trải ra trước mặt: cuộc đời phải rất thân ái với ông. Nhưng số phận quyết định chống lại ông: kẻ phải chết là ông chứ chẳng phải tôi. Thưa ông Zodomirski, bây giờ tôi

sẽ không bắn ra phát đạn định mệnh này nếu như ông dám hứa lời cùng tôi rằng từ rày về sau ông sẽ không còn quá hấp tấp trong việc thách đấu cùng kẻ khác."

"Tôi không hấp tấp thách đấu ông, thưa ông", Zodo- mirski trả lời bằng giọng rất trầm tĩnh. "Ông đã làm tổn thương tôi bởi một sự so sánh đầy sỉ nhục, và tôi buộc lòng phải thách đấu với ông. Bắn đi! Tôi không cần nói gì với ông cả."

"Điều kiện tôi đưa ra vừa rồi không thể làm tổn thương danh dự ông." Stamm khẳng quyết.

Quay sang thiếu tá Belayef, hắn thêm:

"Xin hãy làm quan tòa của chúng tôi, thiếu tá ạ. Tôi sẽ tôn trọng ý kiến ông; có lẽ ông Zodomirski cũng hành xử như tôi. Ông Zodomirski đã tự điều khiển mình rất can đảm, nếu ông ấy không bị giết thì đó không phải là lỗi của tôi."

Rồi, xoay mình về những sĩ quan chung quanh, hắn nói:

"Ông Zodomirski có thể nào chấp nhận điều kiện tôi đưa ra?"

"Anh ấy có thể! Có thể, mà danh dự vẫn không chút nào bị hoen ố." Tất cả đồng loạt la lên.

Zodomirski đứng bất động.

Viên sĩ quan lớn tuổi Pravdine tiến lên một bước, nói:

"Đại úy Zodomirski đồng ý. Vâng, trong tương lai anh ấy sẽ dẫn đo hơn trong việc thách đấu."

"Đó là lời của đại úy Pravdine", Stamm nói "chứ không phải ông Zodomirski đã nói."

Pravdine quay sang Zodomirski, vẻ mặt ông tỏ ra rất thiết tha khẩn khoản:

"Bạn có xác nhận lời của tôi không, bạn Zodomirski?"

"Tôi đồng ý", Zodomirski đáp nhẹ một cách vô thức.

"Hoan hô! Hoan hô!" Tất cả các sĩ quan la to, vui mừng với quyết định này. Hai hay ba người hất tung cái nón của họ lên trời. Stamm nói:

"Tôi còn vui sướng hơn bất cứ ai bởi vì tất cả mọi sự đều kết thúc như ý định của tôi. Bây giờ, thưa đại úy Zodomirski, tôi muốn nói với ông điều này, rằng trong một cuộc đấu súng, tài nghệ chẳng giữ chút phần giá trị nào đối với một con người nóng nảy; và rằng sự may rủi đều có thể xảy ra ngang hàng cho một tay súng giỏi cũng như một tay súng tồi. Bất cứ trường hợp nào chẳng nữa, tôi cũng không mong giết chết ông. Chỉ mỗi điều là tôi rất ao ước được nhìn thấy trên khuôn mặt ông sự đối diện thế nào với cái chết. Ông là một người can đảm, xin hãy nhận lời ca tụng của tôi. Hai cây súng đã không được lấp đạn."

Trong khi nói những lời sau cùng này, Stamm giơ súng, bóp cò. Không có tiếng nổ!

Zodomirski thét to một tiếng giống như tiếng gầm của một con sư tử đang bị thương nặng:

"Nhân danh linh hồn cha tôi, đây là sự sỉ nhục mới và còn tệ hại hơn lần sỉ nhục kia. A! Ông nói mọi sự chấm dứt rồi ư? Không, thưa ông, chỉ là mới bắt đầu, và lần này hai cây súng phải được lấp đạn. Chính tôi sẽ tự làm điều ấy."

"Không, đại úy ạ", Stamm nói thật nghiêm trang. "Tôi đã tha cho ông mạng sống, tôi sẽ không lấy nó lại. Hãy sỉ nhục tôi nếu ông muốn, nhưng tôi sẽ không đấu với ông."

"Nhưng với tôi, ông phải đấu, thưa ông Stamm ạ." Pravdine la lên, cởi áo khoác ngoài ra. "Ông đã hành xử như một tên côn đồ; ông đã lừa gạt Zodomirski và các người phụ tá anh ấy. Trong vòng năm phút tới, nếu cái xác của ông không nằm xuống dưới chân tôi thì thật không còn gì là công bằng trên thế gian này nữa."

Stamm rõ ràng bị rối loạn. Hắn không lường điều này.

Naletoff cũng kêu lớn:

"Và nếu không phải đại úy Parvdine giết anh, chính tôi đây sẽ giết."

"Hoặc tôi!" "Hoặc tôi!", hai ba giọng sĩ quan cùng la.

"Quý ma! Tôi không thể chống lại với tất cả các người." Stamm trả lời. "Hãy chọn một, và tôi sẽ đấu với người đó dù rằng đây không phải cuộc quyết đấu mà chỉ là một sự ám sát."

"Yên lòng đi, ông Stamm", thiếu tá Belayef lên tiếng. "Chúng tôi sẽ không làm gì để ông có thể phàn nàn. Tất cả các sĩ quan đều bị sỉ nhục, bởi vì dưới bộ quân phục này, rõ ràng ông đã hành xử như một tên vô lại. Ông không thể đấu với tất cả, và cũng chẳng thể đấu với bất cứ ai. Hãy tự giữ mình sẵn sàng đi, ông sẽ bị đưa ra tòa án quân sự. Các bạn, xin cùng đến đây!"

Chúng tôi vây quanh thiếu tá và sắc lệnh được ban ra mà không bàn luận. Tất cả mọi người đều chung ý kiến.

Thiếu tá, đóng vai trò chỉ huy, đến gần Stamm mà nói:

"Thưa ông, ông bị tước bỏ tất cả luật lệ về danh dự. Tội ác của ông là sự mưu tính trong máu lạnh. Ông đã làm cho ông Zodomirski trải qua suốt các cảm giác của một người bị tử hình, trong khi chính ông lại hoàn toàn thoải mái, bởi ông biết trước rằng cây súng đối phương không được lắp đạn. Cuối cùng, ông đã từ chối để đấu với người đã bị ông hạ nhục đến hai lần."

Stamm la lớn, giọng tức tối:

"Lắp đạn vào súng đi! Lắp đi! Tôi sẽ đấu với bất cứ ai!"

Nhưng thiếu tá lắc đầu với một cái cười khinh bỉ:

"Không, thưa ông thiếu úy, ông sẽ không thể đấu súng được với đồng bạn ông. Ông đã làm ô nhục bộ quân phục của ông. Chúng tôi không thể đứng chung hàng ngũ với ông hơn nữa. Tất cả các sĩ quan kia giao cho tôi nhiệm vụ trình bày cùng ông điều ấy. Họ không mong báo cáo lên cấp trên hành vi tội tệ của ông, mà chỉ muốn đưa lý do rằng ông bị từ khước khỏi đơn vị vì sức khỏe kém. Vị sĩ quan quân y sẽ phải ký tất cả những chứng nhận cần thiết. Hôm nay là ngày 3 tháng 5. Ông phải rời khỏi trung đoàn kể từ đây cho đến ngày 3 tháng 6."

"Chắc chắn tôi sẽ bỏ đi, không phải do ước muốn của các ông, mà chính là của tôi."

Vừa nói, Stamm vừa cúi nhặt cây gươm và mặc áo khoác ngoài vào. Rồi hắn leo lên lưng ngựa, miệng lâu bầu thốt ra một lời nguyện rửa cuối cùng cho tất cả chúng tôi.

Cả bọn còn lại vây chung quanh Zodomirski. Chàng trông có vẻ buồn bã; hơn nữa, ảm đạm. Chàng hỏi:

"Tại sao các bạn lại thúc ép tôi đồng ý điều kiện của gã kia? Không có các bạn, tôi sẽ không bao giờ đồng ý."

Thiếu tá trả lời:

"Các chiến hữu của tôi và chính tôi đây sẽ nhận tất cả trách nhiệm trong việc này. Bạn đã chứng tỏ là một người cao quý và tôi phải nói với bạn rằng, nhân danh tất cả chúng tôi, bạn là một người rất xứng đáng."

Quay sang các sĩ quan, ông tiếp:

"Chúng ta hãy cùng về doanh trại. Tôi phải báo cáo lên đại tá những gì đã xảy ra."

Chúng tôi leo lên các chiếc xe. Trong khi làm thế, chúng tôi nhìn thấy Stamm nơi một quãng xa, đang phóng ngựa lên phía đồi núi hướng về phố thị. Đôi mắt Zodomirski dõi theo hắn. Chàng nói:

"Tôi không biết có cái gì đang dầy vò tôi, nhưng ước sao viên đạn được lắp vào súng hắn và hắn bắn vào ngực tôi."

Chàng buông ra một tiếng thở dài thậm thụt, rồi lắc đầu, như thể với cái lắc đầu ấy, chàng có thể xua tan những ý tưởng u ám.

"Về nhà!" Chàng gọi người đánh xe.

Chúng tôi trở về trên con đường đã đi sáng nay, tất nhiên lần nữa ngang qua cửa sổ nhà cô Ravenski. Ai cũng đều nhìn lên nhưng chẳng thấy bóng Marina nữa.

"Đại úy", Zodomirski nói, "xin đại úy giúp tôi một việc".

"Bất cứ điều gì anh muốn", tôi đáp.

"Anh hãy đến nói với nàng Marina đáng thương của tôi về kết quả của cuộc đấu súng khốn nạn này."

"Tôi sẽ làm. Nhưng bao giờ?"

"Ngay bây giờ. Càng sớm càng tốt."

"Ngừng lại, chú tài!", Zodomirski la lên với người đánh xe. Người này dừng lại và tôi nhảy xuống. Chiếc xe lao đi.

Zodomirski chỉ vừa mới bước vào khi anh nhìn thấy tôi xuất hiện nơi ngưỡng cửa phòng khách nhà anh. Rõ ràng khuôn mặt tôi tái xanh và mang cái nhìn khủng khiếp đến độ Zodomirski nhảy xổ ngay về phía tôi:

"Chúa ơi! Cái gì đã xảy ra thế, đại úy?"

Tôi kéo chàng ra khỏi phòng khách:

"Bạn đáng thương ạ, nhanh lên, nếu bạn còn mong gặp Marina. Nàng đứng ở cửa sổ, thấy Stamm đi qua, vẫn sống tươi tỉnh, điều ấy có nghĩa là bạn đã chết. Nàng kêu lên một tiếng và ngã xuống, bất tỉnh. Từ giây phút ấy, nàng không mở mắt ra nữa."

"Ôi, những linh cảm của tôi!", Zodomirski la lớn. "Những linh cảm của tôi!" và chàng phóng nhanh ra đường, đầu không đội nón, cũng chẳng mang gươm theo nữa.

Nơi cầu thang nhà cô Ravenski, chàng gặp vị bác sĩ đang đi xuống. Chàng ngừng ông ta lại:

"Bác sĩ! Nàng không sao chứ?"

"Vâng", bác sĩ đáp, "không sao, bởi vì nàng không bao giờ còn phải đau khổ nữa."

"Chết!", Zodomirski thì thầm, khuôn mặt trở nên trắng bệch, rũ người, lưng tựa vào tường. "Chết!"

Bác sĩ tiếp:

"Tôi luôn luôn bảo nàng, tội nghiệp cô bé, rằng nàng bị đau tim nên cần phải tránh tất cả mọi cảm xúc..."

Nhưng Zodomirski không còn lắng tai nghe nữa. Chàng nhẩy xổ những bước lên cầu thang, băng qua phòng ăn lớn, rồi lại phòng khách, gào to như một gã điên:

"Marina! Marina!"

Ngay cửa phòng Marina, bà vú già đang đứng. Bà cố gắng chặn bước tiến của chàng lại. Chàng đẩy nhẹ bà sang một bên, bước vào phòng.

Marina đang nằm bất động trên giường, khuôn mặt trắng nhợt. Trông nàng bình an như đang ngủ. Zodomirski quỳ hai gối bên cạnh giường, nắm lấy tay nàng. Bàn tay đã lạnh và đang giữ chặt một lọn tóc đen.

"Tóc của tôi!" Zodomirski bật lên tiếng nức nở.

"Vâng, tóc của ngài", người vú già nói, "tóc ngài mà cô ấy đã tự tay cắt trong lần từ giã ở St. Pétersbourg. Tôi thường bảo cô ấy rằng điều này sẽ mang bất hạnh đến cho một trong hai người."

*

* *

Nếu bất cứ ai muốn biết những gì xảy ra cho Zodomirski, xin hãy tìm đến hỏi sư huynh Vassili ở Tu viện Troitza. Các sư huynh thánh thiện sẽ chỉ cho các vị khách nắm mô của chàng. Họ chẳng biết tên thật chàng là gì, cũng không cả nguyên nhân nào mà một chàng trai mới 26 tuổi đã tự ý mặc vào người chiếc áo thầy tu. Họ chỉ nói, một cách mơ hồ, điều ấy xảy ra sau khi chàng vừa trải qua một nỗi thống khổ ghê gớm, nguyên nhân nảy sinh từ cái chết của một người con gái nào đó mà chàng đã yêu.

(Cali, Mar. 6/1997)

[]